

ผลการให้ความช่วยเหลือของธนาคารสมอง

ในโครงการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

โดย

บังอรรัตน์ วุฒทกนก

ความเป็นมา

กรมวิเทศสหการในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน มีความประสงค์ที่จะปรับปรุงการดำเนินงานให้ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้โครงการต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้เสนอขอความช่วยเหลือมายังธนาคารสมอง โดยขอที่งานผู้ทรงคุณวุฒิธนาคารสมองในการเป็นที่ปรึกษาแก่โครงการ และเป็นผู้ประเมินผลโครงการ สำหรับโครงการระยะแรก ได้แก่ การให้ความร่วมมือกับ สปป.ลาว ในด้านสาธารณสุข จำนวน 4 โครงการ และการให้ความร่วมมือกับเวียดนามในการประเมินผลโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเกษตร - ป่าไม้ควันตัน

จัดตั้งทีมวุฒิวาสาเพื่อช่วยเหลือ

ผู้ทรงคุณวุฒิธนาคารสมองที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นผู้ที่มีความสามารถและประสบการณ์สูง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขาวิชาชีพ ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต ประธานคณะกรรมการอำนวยการธนาคารสมอง อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและ

กระทรวงอุตสาหกรรม ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล อดีตเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ศาสตราจารย์นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา อดีตอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธ์ พิบูลย์นิยม อดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล รองศาสตราจารย์ ดร. สายหยุด นิยมวิภาต อดีตคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และนายแพทย์ดำรงดี บุญยยืน อดีตอธิบดีกรมอนามัย

การให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น ธนาคารสมองได้จัดทีมวุฒิวาสาเพื่อเป็นคณะที่ปรึกษาและคณะผู้ประเมินผลโครงการ ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโครงการทั้งหมด จำแนกตามความเชี่ยวชาญของแต่ละท่าน และเพื่อให้การแก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว กรมวิเทศสหการจึงได้จัดให้มีการศึกษาปัญหาในพื้นที่ทั้ง สปป.ลาว และเวียดนาม โดยการเดินทางไป สปป.ลาวระหว่างวันที่ 27 - 31 สิงหาคม 2544 และเวียดนาม ระหว่างวันที่ 10 - 14 กันยายน 2544 หลังจากการปรึกษาหารือกับผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรระดับปฏิบัติการ รวมทั้งได้มีการศึกษาปัญหาในพื้นที่ ทีมวุฒิวาสาธนาคารสมองได้จัดทำรายงานการศึกษาดูงานให้แก่กรมวิเทศสหการเพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานต่อไป

ให้ความช่วยเหลือประเทศลาว

โครงการให้ความช่วยเหลือในระยะแรก ได้แก่ โครงการความร่วมมือด้านสาธารณสุขไทย - ลาว ประกอบด้วย 4 โครงการ ซึ่งมีสาระสำคัญและความก้าวหน้าโครงการ ดังต่อไปนี้

1. โครงการยกระดับพยาบาลให้เป็นพยาบาลระดับปริญญาตรี โครงการนี้เป็นโครงการระยะที่ 2 สืบเนื่องจากโครงการพัฒนาบุคลากรพยาบาล ระยะที่ 1 ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาระบบ

การศึกษาพยาบาลให้เป็นระดับปริญญาตรี จากการศึกษาดูงานของที่มุกดาหาร ซึ่งมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด นิยมวิภาต เป็นผู้รับผิดชอบโดยได้ดำเนินการจัดทำกรอบแนวคิดการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานโครงการในระยะที่ 2 พร้อมทั้งประสานกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นเพื่อจัดส่งคณะทำงาน (Task Force) เพื่อยกร่างโครงการและจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันซึ่งกิจกรรมในช่วงแรกประกอบด้วย 5 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การประเมินสถานการณ์ก่อนการเปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 3 เรื่อง คือ การบริหาร การศึกษาระดับอุดมศึกษา การบริหารและการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และวิธีการสอนและการประเมินผลในการศึกษาพยาบาล การจัดอบรมเรื่องการผลิตเอกสารประกอบการสอนและการเขียนบทความทางวิชาการแก่อาจารย์ผู้สอน นอกจากนี้ยังได้จัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ เพื่อสนับสนุนการศึกษา จำนวน 10 รายการ ขณะนี้โครงการกำลังดำเนินการไปได้ด้วยดี

2. โครงการพัฒนาโรงพยาบาลบ่อแก้ว โครงการนี้ได้รับความช่วยเหลือในด้านการศึกษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ การให้ความร่วมมือด้านยาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็น วุฒิสภาธนาคารสมองที่ให้ความช่วยเหลือ คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ จรัส สุวรรณเวลา และนายแพทย์ดำรงดี บุญยยืน ซึ่งทั้ง 2 ท่านได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาปัญหาในพื้นที่ สปป.ลาว 2 ครั้ง โดยในครั้งแรกเป็นการศึกษาปัญหาและหารือกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบ่อแก้ว ครั้งที่ 2 เดินทางไปโรงพยาบาลบ่อแก้วกับเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุขของไทยและสถานีก เพื่อสำรวจพื้นที่โรงพยาบาลและทำการออกแบบตึกอาคาร ขณะนี้งานออกแบบอาคารคนไข้นอก (OPD) ได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อเดือนมิถุนายน 2545 สำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์ทาง

การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขไทยได้จัดส่งรายละเอียดและประมาณราคาของชุดเครื่องมือให้กรมวิเทศสหการแล้ว

3. โครงการความร่วมมือเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อไทย - ลาว สปป.ลาวมีความประสงค์จะขอความร่วมมือในการดำเนินการควบคุมป้องกันโรคติดต่อตามแนวชายแดน โดยได้เล็งเห็นปัญหาและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น วุฒิสภาธนาคารสมองที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้ คือ นายแพทย์ดำรงดี บุญยยืน ซึ่งได้ไปศึกษาปัญหาโดยการปรึกษาหารือกับผู้บริหารระดับสูงของ สปป.ลาว ร่วมกับอธิบดีกรมวิเทศสหการและเจ้าหน้าที่ของทั้งฝ่ายไทยและลาว ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ โดยขอให้มีการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่อที่สำคัญบางโรค เช่น ท้องร่วง มาลาเรีย วัณโรค และเอชไอวี เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการเลือกจุดที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติการ ความร่วมมือที่เห็นว่ามีค่าสูงคือการเลือกปัญหาที่เร่งด่วนเนื่องจากขีดความสามารถยังมีอยู่จำกัด ซึ่งยังไม่สามารถดำเนินการตลอดแนวชายแดนได้ และควรมีการประชุมร่วมระหว่างผู้บริหารระดับสูงจากกระทรวงสาธารณสุขของทั้งสองประเทศ เพื่อตกลงในแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการประสานงานและการนำไปปฏิบัติต่อไป

4. โครงการความร่วมมือด้านอาหารและยา เป็นโครงการที่ฝ่ายลาวเสนอขอรับความช่วยเหลือจากไทยในคราวประชุมความร่วมมือทางวิชาการไทย - ลาว ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 2- 3 กุมภาพันธ์ 2544 เนื่องจากฝ่ายลาวเล็งเห็นความสำคัญของการเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองสุขภาพสำหรับประชาชนลาว เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคอาหารและยาที่มีคุณภาพและรู้จักการใช้อย่างถูกต้อง วุฒิสภาธนาคารสมองที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้ คือ ศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์ พิบูลย์นิยม ซึ่งท่านได้ให้ข้อเสนอแนะ คือขอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อกำหนดเกี่ยวกับความปลอดภัย และคณะดำเนินการอบรมและประชุม

เชิงปฏิบัติการร่วมกับฝ่ายลาว อีกทั้งจัดทำร่างข้อกำหนดความปลอดภัยของอาหารใน สปป.ลาว เพื่อเป็นต้นแบบสำหรับใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคใน สปป.ลาว รวมถึงควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านคุณค่าทางโภชนาการของอาหารและสุขาภิบาลอาหาร

ให้ความช่วยเหลือประเทศเวียดนาม

โครงการให้ความช่วยเหลือในระยะต่อมา ได้แก่ โครงการความร่วมมือในการประเมินผลโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเกษตร - ป่าไม้ควันตัน จังหวัดบั๊กซาง ประเทศเวียดนาม

คณะประเมินผลโครงการประกอบด้วยวุฒิสมาชิก ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ให้เกียรติเป็นหัวหน้าคณะประเมินผล พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้อำนวยการกองการสวนพฤกษศาสตร์ (ดร.วีระชัย ฒ นคร) เจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายปณิธาน ยามวินิจ) และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (นายดอนุชา สินธวานนท์ และ นางสาวศุภสิพร บุญบังการ) พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากกรมวิเทศสหการ

การประเมินผลโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ได้เริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี 2540 และกำหนดเสร็จสิ้นโครงการในเดือนกันยายน 2545 เป็นการประเมินผลถึงโครงการ

โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเกษตร - ป่าไม้ควันตัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ต้นแบบทางเศรษฐกิจป่าไม้และเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชและสัตว์ป่าในเขตภาคเหนือของเวียดนาม โดยจะดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี

และประสบการณ์ด้านป่าไม้ของไทยให้แก่เวียดนามเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่โครงการมีมาตรฐานการครองชีพดีขึ้นจากอาชีพด้านป่าไม้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

โครงการดังกล่าวประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมป่าไม้ กิจกรรมวนเกษตรและปศุสัตว์ และกิจกรรมการฝึกอบรมและดูงาน จากการประเมินผลกิจกรรมหลักทั้ง 3 ประเภท พบว่ากิจกรรมป่าไม้ได้ผลดี กิจกรรมวนเกษตรและปศุสัตว์ยังได้ผลน้อยมากและยังไม่มี ความชัดเจน กิจกรรมฝึกอบรมและดูงานควรคำนึงถึงศักยภาพของบุคลากรเวียดนามที่จะเข้ามารับการถ่ายทอดความรู้ในระยะต่อไป โดยเน้นในระดับผู้ปฏิบัติ

สรุป

ความช่วยเหลือที่ธนาคารสมองให้แก่ สปป.ลาว และเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านนั้น วุฒิสมาชิกของธนาคารสมองได้ทุ่มเทความรู้ความสามารถดำเนินการอย่างจริงจัง ทำให้โครงการความร่วมมือด้านสาธารณสุขไทย - ลาว และโครงการความร่วมมือในการประเมินผลโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเกษตร - ป่าไม้ควันตัน จังหวัดบั๊กซาง ประเทศเวียดนามมีความก้าวหน้ามาก ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองทั้งทางด้านสาธารณสุขและด้านการเกษตร ซึ่งผลของความช่วยเหลือนั้นจะนำไปสู่การสร้างสัมพันธภาพอันดี มีความรักใคร่สมัครสมานสามัคคีระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามกับประเทศไทยสืบไป

